

Michaela Merglová

Asi jen málokterý autor na české fantastické scéně k sobě v posledních letech poutá takovou pozornost jako Pavel Bareš. V nakladatelství Host právě vychází jeho pátá kniha, *Lenochod Jimmy & jeho backup band*, a je vidět, že se autor posouvá k vážnějším tématům, propracovanějším postavám a odvážnějším dějovým zvrátům.

Pavel Bareš je označován za hlas mladé generace, což zní sice jen jako líbivá marketingová fráze, v mnohém se ale toto pojmenování nemylí. Jen málokdo v české kotlině experimentuje podobným způsobem a s podobným dosahem jako právě Bareš. Přitom jeho prvotina, *Projekt Kronos* (Host, 2017), byla poměrně typickým zástupcem young adult knihy své doby – čtenáři se dočkali dystopického světa se zvláštními zákonitostmi, až možná příliš doslovného třídního boje a dietní kritiky konzumerismu, hrdinů, kteří nevybočují z klasického narativu vyvolených revolucionářů „systému navzdory“, a to vše zabaleno v úhledném balíčku amerických realíi a jmen (otázku, proč je pro čtenáře atraktivnější Luco Scarpa než Stanislav Jeřábek nebo Attiona City spíše než Horní Dolní, nechám na jinou úvahu). *Projekt Kronos* byl čtivý, sebevědomě drzý debut, který se mohl hravě vyrovnat libovolné zahraniční produkci pro mladé čtenáře, a dvojice pokračování *Kronovy děti* (Host, 2019) a *Kronův odkaz* (Host, 2021) upevnila Barešovu pověst autora, jehož se vyplatí sledovat.

Bareš samozřejmě není jediný tuzemský autor, který se dostal do povědomí díky solidní sérii. Už jen v jeho domovském Hostu najdete autory jako Petra Stehlíková (série *Naslouchač*), Zuzana Hartmanová (*Krasy apokalypsy*), Jan Hamouz (*Ptačí srdce*) nebo Petra Machová (*Dračí město*), kteří své fantasy světy s větším či menším úspěchem předložili čtenářům. Rozdíl je však v tom, že Bareš postupně literárně ukracuje do prostoru, jež u nás okupuje jen málo zručných autorů a obvykle bývá doménou čtenářsky vděčného, avšak nepříliš kriticky oceňovaného young adult žánru.

Kniha, která Pavla Bareše vystřelila mezi miláčky čtenářů i kritiků, je *Meta* (Host, 2020), příběh superhrdinů v reálném světě. Jeho hrdinka, tentokrát již Češka Lenka Křížová, se stane obětí stalkingu a mrazivý příběh dívky, jež musí čelit nepříjemným návrhům i nebezpečí stran mužského světa, velmi silně zarezonoval s mladou čtenářskou generací. Právě to, že Barešovy knihy dokáží funkčně skloubit aktuální živé problémy pálící generaci Z, které v běžné beletrii nebývají zastoupeny tak často, se zábavnými fantastickými prvky, z něj dělá mimořádně zajímavého autora.

V trendu, který nastavil *Metou*, pokračuje i ve své nejnovější knize *Lenochod Jimmy & jeho backup band* (Host, 2023). Ta se naoko tváří jako štiplavá konverzačka o jedné kapele s šlepným fantastickým zvrátím v polovině, pod jejím povrchem však bublají syrová témata ztráty, bolesti, vyrovnávání se s vlastní vinou, krize dospělosti i celkové sociální nejistoty dnešních třicátníků. Sám autor přiznává, že knihu napsal na základě vlastních zkušeností a že mu příběh pomohl vyrovnat se se ztrátou v osobním životě.

Fantastika je často přehlíženým či opovrhovaným žánrem, protože lidé vidí draky nebo superhrdiny v anotaci a raději knihu odloží pro něco „skutečnějšího“ a „hlubšího“. V mnoha případech mají jistě pravdu – ne všechna fantastika nabízí hloubku, mnohdy se skutečně jedná

o jednoduchý příběh, jenž má jen poskytnout únik a prostou zábavu. Řada autorů i čtenářů si však nese určité trauma nebo téma, které nedokáží zpracovat přímo a doslovně, a právě zde může být fantastika skvělým pomocníkem. Tak jako dětské knihy předávají útěchu a moudrost prostřednictvím příběhů mluvících zvířátek, fantastika nabízí životní zkušenosti v prostředí, které je bezpečné svou nereálností. Kniha o ztrátě blízkého může být neskutečně palčivou výpovědí, již bolí psát i číst. Když k ní ale přidáte upíry, zombie nebo třeba mimozemšťany, můžete ji vykořenit z tradičního prostoru žalu a odlehčit ji, aniž by její emoční jádro jakkoli zesláblo.

Pavel Bareš je v tuzemsku jedním z mála žánrových autorů, který se nebojí experimentů, dokáže fantastiku posouvat do míst seriózní literatury a díky svému spojení s mladou generací svede komunikovat problémy a témata, která jsou pro řadu lidí blízká a důležitá. Označení Bareše jakožto hlasu mladé generace tak vůbec není přehnané. Asi nejlepší přírůbek tvorby, který v naší fantastice máme, je Pavel Renčín, jenž už od své prvotiny *Nepohádka* (Straky na vrbě, 2004) osciluje na hranici hororu, městské fantasy a magického realismu, a třebaže méně napřímou, také zvládně namíchat do své tvorby témata, která rezonují – např. jeho nejúspěšnější kniha *Vězněná* (Argo, 2015) přivedla novou pozornost k případu šumavského vraha Huberta Pilčíka a rozvířila debatu o násilí na ženách. Renčín se v posledních letech odtáhl od hororu a thrillerů k dětským knihám, v nichž prozkoumává nové oblasti literatury, a je tedy otázkou, s čím dalším nad rámec občasných povídek se jednoho dne vytasí. Bareš je však jeho solidním nástupcem, který není ve své tvorbě předvídatelný, umí překvapit a sleduje aktuální společenské dění. Bude jistě zajímavé pozorovat, kam se Bareš posune dál. A s trochou štěstí se v nastupující mladé generaci najdou další autoři, již si stejně jako on pošlapou svou vlastní unikátní cestu. ■

inzerce

Zábrana Fröhlich
Čang Sien-ming
Šuman Grauová
Brecht Šotkovský
Mazzini Kozár
Zizler
Ljubková

Jedličková Klas
Hauková Langerová
Rus Dvořáková
Novotný Ondráček
Auslander Ulmanová
Nodl Roleček

3/23 www.souvislosti.cz
revue pro literaturu a kulturu